

hamsadūtam

dukūlam bibhrāṇo dalitaharītādyutibharam
javāpuṣpaśreṇīrucirucirapādāmbujatalaḥ |
tamālaśyāmāṅgo davahasitalilāñcitamukhaḥ
parānandābhogaḥ sphuratu ḥṛdi me ko. api puruṣaḥ ||1

yadā yāto gopīhṛdayamadano nandasadanān
mukundo gāndinyāstanayamanuvindan madhupurīm |
tadāmānṣiccintāsariti ghanaghūrṇāparicayair
agādhāyām bādhamayapayasi rādhā virahiṇī ||2

kadācit khedāgniṁ vighaṭayitumantargatamasau
sahālibhirlebhe taralitamanā yāmunataṭīm |
cirādasyāścittam paricitakuṭīrakalanād
avasthā tastāra sphuṭamatha suṣupteḥ priyasakhī ||3

tadā niṣpandāṅgī kalitanalinīpallavakulaiḥ
parīnāhāt premanāmakuśalaśatāśānkihṛdayaiḥ |
dṛgambhogambhīrīkṛtamihiraputrīlaharībhiḥ
vilīnā dhulīnāmupari parivavre parijanaiḥ ||4

tatastām nyastāṅgīmurasi lalitāyāḥ kamalinī
palāśaiḥ kālindīsalilaśīsirairvijitatanum |
parāvṛtaśvāsānkuracalitakaṅṭhim kalayatām
sakhīsandohānām pramadabharaśālī dhvanirabhūt ||5

nidhāyānke paṅkeruhadalaviṭāṅkasya lalitā
tato rādhām nīrāharaṇasaraṇau nyastacaraṇā |
milantām kālindīpulinabhuvī khelāñcitagatiṁ
dadarśāgre kaṁcin madhuravirutam śvetagarutam ||6

tadālokastokocchvasitahṛdayā sādaramasau
praṇāmam śāmsantī laghu laghu samāsādyā savidham |
dhṛtotkaṅṭhā sadyo harisadasi sandeśaharaṇe
varam dūtam mene tamatilalitam hanta lalitā ||7

amarṣāt premerśyām sapadi dadhatī kamsamathane
pravṛttā hamsāya svamabhilaṣitam śāmsitumasau |
na tasyā doṣo. ayaṁ yadiha vihagam prārthitavatī
na kasmin viśrambham diśati haribhaktipraṇayitā ||8

pavitreṣu prāyo viracayasi toyeṣu vasatiṁ

pramodaṁ nālike vahasi viśadātmā svayamasi |
tato.ahaṁ duḥkhārtā śaraṇamabalā tvāṁ gatavatī
na yācñā satpakṣe vrajati hi kadācidviphalatām ||9

ciraṁ vismr̥tyāsmān virahadahanaḥjvālavikalāḥ
kalāvān sānandaṁ vasati mukharāyām madhuripuḥ |
tadetaṁ sandeśaṁ svamanasi svamādhāya nikhilaṁ
bhavān kṣipraṁ tasya śaraṇapadaḥvīm saṅgamayatu ||10

nirastapratyūhaṁ bhavatu bhavato vartmani śivaṁ
samuttiṣṭha kṣipraṁ manasi mudamādhāya sadaraṁ |
adhastāddhāvanto laghu laghu samuttānanayanair
bhavantaṁ vikṣantaṁ kutukataralā gopaśiśavaḥ ||11

sa vaidagdhīsindhuḥ kaṭhinamatinā dānapatinā
yayā ninye tūrṇaṁ paśupayuvatījīvanapatiḥ |
tayā gantavyā te nikhilajagadekaprathitayā
padavyā bhavyānām tilaka kila dāśārhanagarī ||12

galadbāspāsāraplutadhavalagaṇḍā mṛgadṛśo
vidūyante yatra pramadamaḍanaḥvivaśāḥ |
tvayā vijñātavyā haricaraṇasaṅgapraṇayino
dhruvaṁ sā cakrāṅkīratisakha śatāṅgasya padavī ||13

piban jambūśyāmaṁ mihiraduhiturvāri madhuraṁ
mṛṇālīrbhuñjāno himakarakaṇākomalarucaḥ |
kṣaṇaṁ hr̥ṣṭastiṣṭhan niviḍaviṭape śākhini sakhe
sukhena prasthānaṁ racayatu bhavān vṛṣṇinagare ||14

balādākrandantī ratapathikamakrūrāmlitam
vidūrādābhīratiranuyayau yena ramaṇam |
tamāḍau panthānaṁ racaya caritārthā bhavatu te
virājantī sarvopari paramahaṁsasthitiriyam ||15

akasmādasmaḥkaṁ harirapaharann aṁśukacayaṁ
yamārūḍho gūḍhapraṇayalaharīm kandalayitum |
tavāśrāntasyāntaḥsthaḡitaravibimbaḥ kisalayaiḥ
kadambaḥ kādamba tvaritamavalambaḥ sa bhavitā ||16

kirantī lāvaṇyaṁ diśi diśi śikhaṇḍastavakini
dadhānā sādhiyaḥ kanakavimalajyotivasanam |
tamālaśyāmāṅgī saralamuralicumbitamukhī
jagau citraṁ yatra prakāṭaparamānandalaharī ||17

tayā bhūyaḥ krīḍārabhasavikasadvallavavadhūr

vapurvallī bhraśyanmṛgamadakaṇaśyāmalikayā |
vidhātavyo hallisakadalitamallalatikayā
samantādullāsastava manasi rāsasthalikayā ||18

tadante vāsantīviracitamanaṅgotsavakalā-
catuḥśālam śaureḥ sphurati na dr̥sau tatra vikireḥ |
tadālokodbhedipramadabhavavismāritagati-
kriye jāte tāvat tvayi bata hatā gopavanitā ||19

mama syādarthānām kṣatiriha vilambādyadapi te
vilokethāḥ sarvaṁ tadapi harikelisthalamidam |
taveyaṁ vyarthā bhavatu śucitā kaḥ sa hi sakhe
guṇo yaścānūradviṣi matiniveśāya na bhavet ||20

sakṛdvaṁśīnādaśravaṇamilitābhīrvanitā
rahaḥkrīḍāsākṣī pratipadalatāsadmasubhagaḥ |
sa dhenūnām bandhurmadhumathanakhatṭāyitaśilah
kariṣyaty ānandaṁ sapadi tava govardhanagiriḥ ||21

tamevādrim cakrāṅkitakarapariṣvaṅgirasikam
mahīcakre śāṅkemahi śikhariṇām śekharatayā |
arātim jñātīnām nanu hariharam yaḥ paribhavan
yathārtham svaṁ nāma vyadhita govardhana iti ||22

tamālasyalokād giri-parisare santi capalāḥ
pulindyo govinda-smaraṇa-rabhasottapta-vapuṣaḥ |
śanais tāsām tāpaṁ kṣaṇam apanayan yāsyati bhavān
avaśyaṁ kālindī-salila-śīśiraiḥ pakṣa-pavanaiḥ ||23

tadante śrīkāntasmarāṇasamaraghātīpulakitā
kadambānām vātī rasikaparipātī sphurayati |
tvamāsīnastasyām na yadi parito nandasi tato
babhūva vyarthā te ghanarasanivāsavyasanitā ||24

śaranmeghaśreṇīpratibhaṭamarīṣṭāsuraśiraś
ciraṁ śuṣkaṁ vṛndāvanaparisare draḥsyati bhavān |
yadāroḍhum dūrān milati kila kailāśaśikhari-
bhramākrāntasvānto giriśasuhṛdaḥ kiṅkaragaṇaḥ ||25

ruvan yāhi svairam caramadaśayā cumbitaruco
nitambinyo vṛndāvanabhuvī sakhe santi bahavaḥ |
parāvartīsyante tulitamurajinnūpuraravāt
tavādhvānāt tāsām bahirapi gatāḥ kṣīpramasavaḥ ||26

tvamāsīnaḥ śākhāntaramilitacaṇḍatviṣi sukham

dadhīthā bhāṅḍīre kṣaṇamapi ghanaśyāmalarucau |
tato haṁsam bibhrannikhilanabhasācitramiṣayā
sa vardhiṣṇum viṣṇum kalitadaracakram tulayitā ||27

tvamaṣṭābhirnetrairvigaladamalapremasalilair
muhuḥ siktastambām catura caturāsyasthitibhuvam |
jihīthāḥ vikhyātām sphutamiha bhavadbāndhavaratham
praviṣṭam maṁsyante vidhimaṭavidyastvayi gate ||28

udañcannetrāmbhaḥprasalaraharīpicchilapatha-
skhalatpādanyāsapraṇihitavilambākuladhiyaḥ |
harau yasmin magne tvaritayamunākulagamana-
sprhākṣiptā gopyo yayuranupadam kāmapi daśām ||29

muhurlasyakrīḍāpramadamiladāhopuruṣikā
vikāśena bhraṣṭaiḥ phaṇimaṇikulairdhūmalarucau |
purastasmin nīpadrumakusumakiñjalkasurabhau
tvayā puṇye peyam madhuramudakam kāliyahrade ||30

trṇāvartārātervirahadavasantāpitatanoh
sadābhīrīvrndapraṇayabahumānonnatividaḥ |
vidhātavyo navyastavakabharasamvardhitaśucas
tvayā vrndādevyāḥ paramavinayādvandanavidhiḥ ||31

iti krāntvā kekākṛtavirutamekādaśavanam
ghanībhūtam cutairvraja madhuvanam dvādaśamidam |
purī yasmin āste yadukulabhuvām nirmayayaśo-
bharāṇām dhārābhirvalitadharitrīparisarā ||32

niketairākīrṇā giriśagiriḍimbhapratibhaṭair
avaṣṭambhastambhāvalivilasitaiḥ puṣpitavanā |
niviṣṭā kālindītaḥbhuvī tavādhāsāti sakhe
samastādānandam madhurajalavrndā madhupurī ||33

vṛṣaḥ śambhoryasyām daśati navamekatra yavasam
viriñceranyasmin gilati kalahamso visalatām |
kvacit kroñcārāteḥ kavalayati kekī viṣadharam
vilīḍhe śallakyā valaripukarī pallavamitaḥ ||34

arodhiṣṭhāḥ kāyān na hi vicalitām pracchadapaṭīm
vimuktāmajñāsīḥ pathi pathi na muktāvalimapi |
ayi śrīgovindasmarāṇamadirāmattahṛdaye
satīti khyātiste hasati kulaṭānām kulamidam ||35

asavyam bibhrāṇā padamadhūtalākṣārasamasau

prayātāhaṁ mugdhe virama mama veśaiḥ kimadhunā |
amandādāśaṅke sakhi purapurandhrikalakalād
alindāgre vṛndāvanakusumadhanvā vijayate ||36

ayam līlāpāṅgasnapitapuravīthīparisaro
navāśokottamaścalati purataḥ kamsavijayī |
kimasmān etasmin maṇibhavanaprṣṭhādvinudatī
tvamekā stabdhākṣī sthagayasi gavākṣāvalimapi ||37

muhuh śūnyām dṛṣṭim vahasī dhyāyasi sadā
śrṇoṣi pratyakṣam navaparijanavijñāpanaśatām |
tataḥ śaṅke paṅkeruhamukhi yayau śyāmalaruciḥ
sa yūno mūrtam sambhava nayanavīthīpathikatām ||38

vilajjam mā rodīriha sakhi punaryāsyati hari-
stavāpaṅgagrīḍāniviḍaparicaryāgrahilatām |
iti svairam yasyām pathi pathi murāreraḥbhina-
praveśe nārīṇām ratirabhasajalpā vavṛdhire ||39

sakhe sākṣāddāmodaravadanacandrāvakalana-
sphuratpremānandaprakaralaharīcumbitadhiyaḥ |
muhuratrābhīrisamudayaśironyastavipada-
stavākṣṇorānandam vidadhīta purā pauravanitāḥ ||40

atha bhrāmam bhrāmam kramaghaṭanayā saṅkaṭatarān
nivāsān vṛṣṇīnāmanusara purīmadhavasitam |
murārāteryatra sthagitagagaṇābhīrvijayate
patābhiḥ santāpitabhuvanamantaḥpuravaram ||41

yadutsaṅge tuṅgasphaṭīkaracitāḥ santi parito
marālāmāṇikyaprakaraghaṭītrauṭīcaraṇāḥ |
suhṛdbuddhyā haṁsāḥ kalitamadhurasyāmbujabhuvāḥ
samyādām yeśām sapadi paricaryām vidadhīta ||42

cirān mṛgyantīnām paśuparamaṇīnāmapi kulair
alabdham kālindīpulinavipine {līnamaṇḍitaḥ} |
sadā lokollāsismitaparicitāsyām saḥacari
sphurantaṁ vīkṣiṣye punarapi kimagre murabhidam ||43

viśādam mā kārṣīdrutimavitatthavyāhṛtirasau
samāgantā rādhe dhṛtanavaśikhaṇḍastava sakhā |
iti brūte yasyām śukamithunamindrānujakṛte
yadābhīrivṛndairupadhṛtamabhūdudhdhavadakare ||44

ghanaśyāmā bhrāmyaty upari hariharmasya śikhibhiḥ

kṛtastotrā mugdhairagururacitā dhūmalatikā |
tadālokāddhīra sphurati tava cen mānasarucir
jitam tarhi svairam jalasahanivāsapriyatayā ||45

tato madhye kakṣam prati navagavākṣastavakinam
calanmuktālambasphuritamamalastambhanivaham |
bhavān draṣṭā hemollikhitadaśamaskandhacarito-
llasadbhittiprāntam muravijayinah kelinilayam ||46

alinde yasyāste marakatamayī yaṣṭiramalā
śayāluryām rātrau madakalakalāpī kalayati |
nirāṅkastsyāḥ śikharamadhiruhya śramanudam
pratīkṣethā bhrātarvaramavasaram yādavapateḥ ||47

niviṣṭaḥ palānke mṛdulataratulīdhavalite
trilokalakṣmīṅām kakudi darasātīkṛtatanūḥ |
amandaṁ pūrṇendupratimamupadhānam pramudito
nidhāyāgre tasminn upahitakaphonidvayabharam ||48

udañcat kālindīsalilasubhagam bhāvukaruciḥ
kapolāntaḥ prekṣyanmaṇimakaramudrāmadrhurimā |
vasānaḥ kauṣeyam jitanakalakṣmī parimalam
mukundaste sāksāt pramadasudhayā sekṣyati dṛṣoḥ ||49

vikadruḥ paurāṇīrakhilakulavṛddho yadupater
adūrādāsīno madhurabhanitīrgāsyati sadā |
purastādābhīrīgaṇabhayadanāmā sa kaṭhino
maṇīstambhālambī kurukulakathām saṅkalayitā ||50

śinīnāmuttamsaḥ kalitakṛtavarmāpy ubhayataḥ
praṇesyate bālavayanayugalāndolanavidhim |
sa jānubhyāmaṣṭāpadabhuvanamavaṣṭabhya bhavitā
guroḥ śiṣyo nūnam padakamalasamvāhanarataḥ ||51

vihaṅgdro yugmīkṛtakarasarojo bhuvi puraḥ
kṛtāsaṅgo bhāvī prajavini nirdeśe.arpitamanāḥ |
chadadvandve yasya dhvanati mathurāvāsibaṭavo
vyadasyante sāmasvarajanitamanyonyakalaham ||52

na nirvaktum dāmodarapadakanīṣṭhāṅgulinakha-
dyutinām lāvaṇyam bhavati caturāsyō.apī caturaḥ |
tathāpi strīprajñāsulabhataralatvādahasau
pravṛttā tanmūrtistavaratimahāsāhasavaśe ||53

virājante yasyavrajaśīśukulasteyavikala-

svayambhūcūḍāgrairlulitaśikharāḥ pādanakharāḥ |
kṣaṇam yān ālokya prakṛtaparamānandavivaśaḥ
sa devarśirmuktān api tanubhṛtaḥ śocati bhṛśam ||54

sarojānām vyūhaḥ śriyamabhilaṣan yasya padayo-
ryayau rāgādhyānām vidhuramudavāsavratavidhim |
himam vande nīcairanucitavidhānavyasaninām
yadeśām prāñāntām damanamanuvarṣam praṇayati ||55

rucinamullāsairmarakataamayasthūlakadalī-
kadambāhamkāram kavalayati yasyoruyugalam |
yadālānastambhadyūtimavalalambe kalavatām
madāduddāmānām paśuparamaṇīcittakariṇīm ||56

sakhe yasyābhīrīnayanasaḥarijīvanavidhau
nidānam gāmbhīryaprasarakalitā nābhisarasī |
yataḥ kalpasyāḍau sajalajanakotpattivaḍabhī-
gabhīrāntaḥ kaksādhṛtabhuvanamambhoruhamabhūt ||57

dyutiṁ dhatte yasya trivalilatikāsaṅkaṭataram
sakhe dāmaśreṇīkṣapaṇaracanābhijñamudaram |
yaśodā yasyāntaḥ suranarabhujāṅgaiḥ parivṛtam
mukhadvārā vāradvayamavaluloke tribhuvanam ||58

urau yasya sphāram sphurati vanamālāvalayitam
vitanvānam tanvījanamanasi sadyo manasijam |
marīcibhīryasmin ravinivahatulyo. api vahate
sadā khadyotābhām bhuvanamadhuraḥ kaustubhamaṇiḥ ||59

samantādunmīladvalabhidupalastambhayugala-
prabhājaitram keśidvijadalitakeyūralalitam |
madaklāmyadgopīpaṭalahāṭakaṅthagrahaparam
bhujadvandva, m yasya sphuṭasurabhigandham vijayate ||60

jihīte sāmrajyam jagati navalāvaṇyalaharī
parīpākasyāntarmuditamadanāveśamadhuram |
naṭadbhrūvallīkam smitanavasudhākelisadanam
sphuranmuktāpaṅktipratimaradanam yasya vadanam ||61

kimebhirvyāhāraiḥ kalaya kathayāmi sphuṭamaham
sakhe nihsandeham paricayapadam kevalamidam |
parānando yasmin nayanapadavībhṛjī bhavitā
tvayā vijñātavyā madhurarava so.ayam madhuripuḥ ||62

vilokethāḥ kṛṣṇaḥ madakalamarālīratikalā-

vimugdha vyāmugdham yadi puravadhūvibhramabharaiḥ |
tadā nāsmān grāmyāḥ pravaṇapadavīm tasya gamayeḥ
sudhāpūrṇam cetaḥ kathamapi na takraṁ mrgayate ||63

yadā vṛndāraṇyasmarāṇalahariheturamaṇam
pikānām veveṣṭi pratiharitamuccaiḥ kuhurutam |
vahante vā vātāḥ sphurati girimallīparimalā-
stadaivāsmākīnām giramupaharethā murabhidi ||64

purātiṣṭhan goṣṭhān nikhilaramaṇībhyaḥ priyatayā
bhavān yasyām gopīramaṇa vidadhe gauravabharam |
sakhī tasyā vijñāpayati lalitā dhīralalita
praṇamya śrīpādāmbujakanakapīṭhīparisare ||65

prayatnādābālyam navakamalinīpallavakulai-
stvayā bhūyo yasyāḥ kṛtamahaha samvardhanamabhūt |
cirādūdhhobhāram sphuraṇaparamākrāntajaghanā
babhūva praṣṭhauhī muramathana seyam kapalikā ||66

samīpe nīpānām tricaturadalā hanta gamitā
tvayā yā mākandapriyasahacarībhāvaniyatim |
iyam sā vāsantī galadamalamādhvikapaṭali-
miṣādagre gopīramaṇa rudatī rodayatī naḥ ||67

prasūto devakyā madhumathana yaḥ ko.api puruṣaḥ
sa yāto gopālābhyudayaparamānandavasatim |
dhr̥to yo gāndhinyā kaṭhinajaṭhare samprati tataḥ
samantādevāstam śiva śiva gatā gokulakathā ||68

ariṣṭenoddhatāḥ paśupasudṛśo yāti vipadam
tṛṇāvartākrānto racayati bhayam catvaracayaḥ |
amī vyomībhūtā vrajavasatibhūmī parisarā
vahante santāpam murahara vidūram tvayi gate ||69

tvayā nāgantavyam kathamapi hare goṣṭhamadhunā
latā śreṇī vṛndāvanabhuvi yato.abhūdviṣamayī |
prasūnānām gandham madhumathana tadā vātanihitam
bhajan sadyo mūrccām vahati nivaho gopasudṛśām ||70

katham saṅgo.asmābhiḥ saha samucitaḥ samprati hare-
rayam grāmyā nāryastvamasi nṛpakanyārcitapadaḥ |
gataḥ kālo yasmin paśuparamaṇīsaṅgamakṛte
bhavān vyagrastasthau tamasi ḡhavāṭivīṭapini ||71

vayam tyaktāḥ svāmin yadi tava kim dūṣaṇamidam

nisargaḥ śyāmānāmayamatitarāṁ duṣpariharaḥ |
kuhūkaṅṭhairaṅḍāvadhī saha nivāsāt paricitā
visrjyante sadyaḥ kalitanavapakṣairvalibhujāḥ ||72

ayaṁ pūrvo raṅgaḥ kila paricito yasya tarasā
rasādākhyātavyaṁ parikalaya tan nāṭakamidam |
mayā praṣṭavyo.asi prathamamiti vṛndāvanapate
kimāhā rādheti smarasi hatakaṁ varṇayugalam ||73

aye kuñjadroṅṅiku haraḅhamedhin kimadhunā
parokṣaṁ vakṣyante paśuparamaṅḍurniyatayaḥ |
pravīṇā gopīnām tava caraṇapadme.apī yadiyaṁ
yayau rādḥā sādḥāraṇasamucitapraśnapadavīm ||74

tvayā goṣṭhaṁ goṣṭhītilaka kila cedvismṛtamidaṁ
na tūrṇaṁ dhūmorṇāpatirapī vidhatte yadi kṛpām |
aharvṛndaṁ vṛndāvanakusumapālīparimalair
darālokaṁ śokāspadamiva kathāṁ neṣyati sakhī ||75

taraṅgaiḥ kurvāṇā śamanabhaginīlāghavamasau
nadīm kāṁcidgoṣṭhe nayanajalapūrairajanayat |
itīvāsyā dveṣādabhimatadaśāprārthanamayīm
murāre vijñaptīm nisamayati mānī na śamanaḥ ||76

kṛtākṛṣṭīkrīdaṁ kimapī tava rūpaṁ mama sakhī
sakraḍḍṣṭvā dūrādahitahitabodhojjhitamatiḥ |
hatā seyaṁ premānalamanu viśantī sarabhasaṁ
pataṅgīvātmānaṁ murahara muhurdāhitavatī ||77

mayā vācyāḥ kim vā tvamiha nijadoṣāt paramasau
yayau mandā vṛndāvanakusumabandho vidhuratām |
yadarthaṁ duḥkhāgnirvikṛṣṭi tamadyāpī hṛdayān
na yasmāddurmedhā lavamapī bhavantaṁ davayati ||78

trivakrāho dhanyā hṛdayamiva te svaṁ puramasau
samāsādyā svairam yadiha vilasantī nivasati |
dhruvaṁ puṇyabhraṁśādajani saraleyaṁ mama sakhī
praveśastatrābhūt kṣaṇamapī yadasyā na sulabhaḥ ||79

kimāviṣṭā bhūtaiḥ sapadi yadi vākrūraphaṇinā
kṣatāpasmāreṇa cyutamairakasmāt kimapatat |
iti vyagrairasyām gurubhirabhitaḥ kīcakarava-
śravādaspaṇḍāyām murahara vikalpā vidadhire ||80

navīneyaṁ sampratyakuśalaparīpākalaharī-

nirīṅarti svairam mama saharicittakuhare |
jagannetraśreṇimadhuramathurāyām nivasata-
ścirādārtā vārtāmapi tava yadeśā na labhate ||81

janān siddhādaśān namati bhajate māntrikagaṇān
vidhatte śuśrūṣāmadhikavinayenausadhavidām |
tvadīkṣādīkṣāyai paricarati bhaktyā girisutām
maṇiṣā hi vyagrā kimapi śubhaheturīm na manute ||82

paśūnām pātāram bhujagaripuputrapraṇayinām
smarodvardhikrīḍām niviḍaghanasāradyutiharam |
sadābhyaṛṇe nandīśvaragiribhuvo raṅgarasikām
bhavantām kaṁsāre bhajati bhavadāptyai mama sakhī ||83

bhavantām santaptā vidalitāmālānkurarasai-
rvilikhya bhrūbhaṅgīkṛtamadanakodaṇḍakadanam |
nidhāsayantī kaṅthe tava nijabhujāvallarīmasau
dharanyāmunmīlajjāḍimaniviḍāṅgi viluṭhati ||84

kadācin mūḍheyām niviḍabhavadīyasmṛtimadā-
damandādātmānām kalayati bhavantām mama sakhī |
tathāsyā rādhāyā virahadahanākālpitadhiyo
murāre duḥśādhyā kṣaṇamapi na bādā viramati ||85

tvayā santāpānāmupari parimuktātirabhasā-
didānīmāpede tadapi tava ceṣṭām priyasakhī |
yadeśā kaṁsāre bhiduraḥṛdayām tvāmavayati
satīnām mūrdhanyā bhiduraḥṛdayābhūdanudinam ||86

samakṣām sarveṣām viharasi madādhipraṇayinām
iti śrutvā nūnam gurutarasamādhiṁ kalayati |
sadā kaṁsārāte bhajasi yaminām netrapadavīm
iti vyaktām sajjibhavati yamamālocitumapi ||87

murāre kālindīsaliladaladindīvararuce
mukunda śrīvṛndāvanamadana vṛndārakamaṇe |
vrajānandin nandīśvaradayita nandātmaja hare
sadeti krandantī parijanaśucaṁ kandalayati ||88

samantāduttaptastava virahadāvāgniśikharayā
kṛtodvegāḥ pañcāśugamṛgayavedha vyatīkaraiḥ |
tanūbhūtam sadyastanuvanamidam hāsyati hare
haṭhādadya śvo vā mama saharīprāṇahariṇaḥ ||89

payorāśiṣpītatviṣi himakarottāmsamadhure

dadhāne dr̥gbhaṅgyā smaravijayirūpaṁ mama sakhi |
hare dattasvāntā bhavati tadimāṁ kiṁ prabhavati
smaro hantuṁ kintu vyathayati bhavān eva kutukī ||90

vijānīme bhāvaṁ paśuparamaṇinām yadumaṇe
na jānīmaḥ kasmāt tadapi tava māyā racayati |
samantādadhyātmaṁ yadiha pavanavyādheralapa-
dbalādasyāstena vyasanakulameva dviguṇitam ||91

gurorantevāsī sa bhajati yadūnām sacivatām
sakhīyaṁ kālindī kila bhavati kālasya bhaginī |
bhavedanyaḥ ko vā narapatipure matparicito
daśāmasyāḥ śaṁsan yadutilaka yastvāmanunayet ||92

viśirṇāṅgimantarvraṇavilūṭhanādutkalikayā
parītām bhūyasyā satatamuparāgavyatīkarām |
paridhvastāmodām viramitasamastālikutukām
vidho pādasparśādapi sukhaya rādhākumudinīm ||93

vipattibhyaḥ prāṇān kathamapi bhavatsaṅgamasukha-
spr̥hādhiṇā śaure mama saharī rakṣitavati |
atīkrānte sampraty avadhīdivase jīvanavidhau
hatāśā niḥśaṅkaṁ vitarati dr̥śau cutamukule ||94

pratīkārāmbhaślathamatibhirudyatparīṇate-
rvimuktāyā vyaktasmarakadanabhājaḥ parijanaiḥ |
amuñcantī saṅgaṁ kuvalayadr̥śaḥ kevalamasau
kalādadya prāṇān avati bhavāśāsaharī ||95

aye rāsakrīdārasika mama sakhyām navanavā
purā baddhā yena praṇayalaharī hanta gahanā |
sa cen muktāpekṣastvamapi dhig imām tulaśakalām
yadetasyā nāsānihitamidamadyāpi calati ||96

mukunda bhrāntākṣī kimapi yadasaṁkalpitaśataṁ
vidhatte tadvaktuṁ jagati manujaḥ kaḥ prabhavati |
kadācit kalyāṇī vilapati ya utkaṅṭhitamati-
stadākhyāmi svāmin gamaya makarottāmsapadavīm ||97

abhūt ko.apī premā mayi murariporyaḥ sakhi purā
parām karmāpekṣāmapi tadavalambān na gaṇayet |
tathedānīm hā dhik samajani taṭasthaḥ sphuṭamaham
bhaje lajjām yena kṣaṇamapi punarjīvitumapi ||98

garīyān me premā tvayi paramiti snehalaghutā

na jīviṣyāmīti praṇayagarimakhyāpanavidhiḥ |
katham nāyāsīti smaraṇaparipāṭiprakāṭanam
harau sandeśāya priyasakhi na me vāgavasaraḥ ||99

amī kuñjah pūrvam na mama dadhire kāmapi mudam
drumālīyam cetaḥ sakhi na katiśo nanditavatī |
idānīm paśyaite yugapadapatāpaṁ vidadhate
prabho muktopekṣe bhajati na hi ko vā vimukhatām ||100

kadā premonmīlanmadanamadirākṣī samudayāt
balādākarṣantaṁ madhuramuralikākalikayā |
muhurbhrāmyaccilliculukitakulastrīvratamaham
vilokeyam lilāmadamiladapāngī murabhidam ||101

yayau kālaḥ kalyāṇy adhikalitakelī parimalām
vilāsārthī yasminn acalakuhare līnavapuṣam |
sa mām dhṛtvā dhūrtaḥ kṛtakapaṭaroṣām sakhi haṭhā-
dakārśīdākarṣann urasi śaśilekhāśatavṛtām ||102

rāṇadbhṛṅgaśreṇīsuḥṛdi śaradārambhamadhure
vanānte cāndrībhiḥ kiraṇalaharībhirbhavalite |
kadā premoddaṇḍasmarakalahavaitaṇḍīkamaham
karīṣye govindam niviḍabhujabandhapraṇayinam ||103

mano me hā kaṣṭam jvalati kimaham hanta karavai
na pārām nāvāram kimapi kalayāmy asya jaladheḥ |
iyam vande mūrdhnā sapadi tamupāyam kathaya mām
{patāmṛṣye} yasmāddhṛtikaṇīkayāpe kṣaṇīkayā ||104

prayāto mām hitvā yadi kaṭhinacūdāmaṇirasau
paryātu svacchandaṁ mama samayadharmāḥ kila gatiḥ |
idam sodhum kā vā prabhavati yataḥ svapnakapatā-
dihāyāto vṛndāvanabhuvi kalān mām ramayati ||105

anaucityam tasya vyathayati mano hanta mathurām
tvamāsādyā svairam capalahṛdayam vārāya harim |
sakhi svapnārambhe punarapi yathā vibhrama madā-
dihāyāto dhūrtaḥ kṣapayati na me kiṅkiniguṇam ||106

ayi svapno dūre viramatu samakṣam śṛṇu haṭhā-
daviśvastā mā bhūriha sakhi manovibhramadhiyā |
vayasyaste govardhanavipinamāsādyā kutukā-
dakāṇḍe yadbhūyah smarakalahapāṇḍityamatanot ||107

amarṣāddhāvantiṁ gahanakuhare sūcitapathām

tulākoṭikvānaiścakitapadapātadvigūṇitaiḥ |
vidhīrṣan mām harṣottaralanayanāntaḥ sa kutukī
na vaṁśīmajñāsīdbhuvi karasarojādvigalitām ||108

aśaktām gantavye kalitanavacelāñcalatayā
latālībhiḥ puṣpasmitaśavalitābhīrvirudatīm |
parihāsārambhī priyasakhi sa mām lambitamukhīm
prapede cumbāya sphuradadharabimbastava sakhā ||109

tato.aham dhammille sthagitamuralikā sakhi śanai-
ralikāmarṣeṇa bhramadaviralabhrūrudacalam |
kacākṛṣṭikrīḍākramaparicite cauryacarite
harirlabdhopādhiḥ prasabhamanayan mām giridarīm ||110

kadācidvāsantikuharabhuvi dhṛṣṭaḥ sarabhasam
hasan pṛṣṭhālambī sthagayati karābhyām mama dr̥ṣau |
didhīrṣau jāterṣyam mayi sakhi tadīyāṅguliśikhām
na jāne kutrāyam vrajati kitavānām kila guruḥ ||111

atīteyam vārtā viramatu puraḥ paśya sarale
vayasyaste so.ayam smitamadhurimonmr̥ṣṭavadanaḥ |
bhujastambhollāsādabhimataparīrambharabhasaḥ
smarakrīḍāsindhuḥ kṣipati mayi bandhukakusumam ||112

taduttiṣṭha vrīḍāvati nivīdamuktālatikayā
vadhānemaṁ dhūrtaṁ sakhi madhupurīm yāti na yathā |
iti premonmīlabhavadanubhavārūḍhajaḍimā
sakhīnāmākrandam na kila katiśaḥ kandalayati ||113

aho kaṣṭ.am bālyādahamiha sakhīm duṣṭahṛdayā
muhurmānagranthīm sahajasaralām grāhitavātī |
tadārambhādḡopīgaṇaratiguro nirbharamasau
na lebhe lubdhāpi tvadamalabhujastambharabhasam ||114

alinde kālindīkamalasurebhau kuñjivasate-
rvasantīm vāsantīnavaparimalodgāricikurām |
tvadutsaṅge nidrāsukhamukulitākṣīm punarimām
kadāham seviṣye kiśalayakalāpavyajaninī ||115

dhṛtānandāmvr̥ndāvanaparisare śāradaniśā-
vilāsollāseṇa glapitakavarīphullakusumām |
tava skandhopānte vinihitabhujāvallarimahaṁ
kadā kuñje līnā rahasi vihasiṣyāmi sumukhīm ||116

vidūrādāhartum kusumamupayāmi tvamadhunā

purastīre tīre kalaya tulasīpallavamidam |
iti vyājādenām viditabhavadīyasthitiraham
kadā kuñje gopīramaṇa gamaiṣyāmi samaye ||117

iti śrikamsāreḥ padakamalayorgokulakathām
nivedya pratyekam bhaja parijaneṣu praṇayitām |
nijānke kādambīsahacara vahan maṇḍanatayā
na yān uccaiḥ premapravaṇamanujagrāha bhagavān ||118

miladbhaṅgīm haṁsīramaṇa vanamālām prathamato
mudā kṣemaṁ pṛcchann idamupaharethā mama vacaḥ |
ciram kamsārāterurasi sahavāsapraṇayinīm
kimenāmenākṣīm guṇavati visasmāra bhavatī ||119

idam kim vā hanta smarasi rasike khaṇḍanaruṣā
parītāṅgī govardhanagirinitambe mama sakhī |
bhīyā sambhrāntākṣam yadiha vicakarṣa tvayi balā-
dgrhītvā vibhraṣyan navaśikhiśikham gokulapatim ||120

tataḥ sambhāṣethāḥ śrutimakaramudrāmiti mudā
bhavatyām kartavyaḥ kimiti kuśalapraśnajadimā |
rucismerā yā tvam racayasi sadā cumbanakalām
apāṅgena sprṣṭā sakhi murariporgaṇḍamukure ||121

nivāsaste devi śravaṇalatikāyāmiti dhiyā
prayatnāt tvāmeva praṇayahṛdayā yāmi śaraṇam |
parokṣam vṛṣṇīnām nibhṛtanibhṛtam karnakuhare
hareḥ kākūnmīsrām kathaya sakhi rādhāvidhuratām ||122

parīrambham premṇā mama savinayam kaustubhamaṇau
bruvāṇaḥ kurvīthāḥ patagavara vijñāpanamidam |
agādhā rādhāyāmapī tava sakhe vismṛtirabhūt
katham vā kalyāṇam vahati tarale hi praṇayitā ||123

muhuh kūjatkāñcīmaṇivalayamañjīramurali-
ravālambo bhrāmyadyuvatīkulagītaiḥ suramaṇe |
sa kim sāksādbhāvī punarapī hareṣṭāṇḍavarasai-
ramandaḥ kālindīpulinabhuvī tauryātrikabharaḥ ||124

navīnastvam kambo paśuparamaṇībhiḥ paricayam
na dhatse rādhāyāḥ guṇagarimagandho.apī na kṛtī |
tathāpī tvām yāce hṛdayanihitam dohadamaham
vahante hi klānte praṇayamavadātaprakṛtayaḥ ||125

grhītvā govindam jaladhīhṛdayānandana sakhe

sukhena śrīvr̥ndāvanaparisare nandatu bhavān |
kathaṁ vā te goṣṭhaṁ bhavatu dayitaṁ hanta balavān
yadetasmin veṇorjayati ciraśaubhāgyamahimā ||126

iti premodgārapraṇamanuniya kramavaśāṁ
parīvārān bhrātarniśamayati cāṇūramathane |
punaḥ kopodbhinnapraṇayacaṭulaṁ tasya nikaṭe
kathāmācakṣīthāḥ daśabhiravatāirvilasitāṁ ||127

grahītuṁ tvāṁ premāmiṣaparivṛtaṁ cittavaḍiśāṁ
mahāmīna kṣipraṁ nādhita rasapūre mama sakhī |
vivekākhyaṁ chittvā guṇamatha tadagrāsi bhavatā
hatāśeyaṁ kiṁ vā śiva śiva vidhātuṁ prabhavati ||128

varākīyaṁ dṛṣṭvā subhagavapuṣo vibhramabharaṁ
tavābhyarṇaṁ bheje paramakutukollāsitamatiḥ |
tirodhāya svāṅgaṁ prakāṭayasi yat tvāṁ kaṭhinatāṁ
tadetat kiṁ na syāt tava kaṁṭhamūrteḥ samucitam ||129

sadā kamsārate sphurati ciraṁadyāpi bhavataḥ
sphuṭaṁ kroḍākāre vapuṣi niviḍapremalaharī |
yataḥ sā sairandhrī malayaruhapaṅkapraṇayinī
tvayā kroḍīcakre paramarabhasādātmadayitā ||130

cirādantarbhūtā naraharimayī mūrtirabhita-
stadiyo vyāpārastava tu na yayau vismṛtipatham |
vinitaprahlādestvamihā paramakrūracarite
prasakto yadbhūyaḥ parahṛdayabhedāṁ janayasi ||131

yadātmānaṁ darpādagaṇitagururvāmana mudā
manorājyenāḍhyaṁ tvayi valitayā kalpitavatī |
prapede tasyedaṁ phalamucitameva priyasakhī
vidūre yat kṣiptā praṇayamayapāśe nigāḍitā ||132

iyāṁ nātha krūrā bhrgupatanamakāṅkṣati tato
yadasyāṁ kaṭhināṁ tava samucitaṁ tadbhṛgupate |
asau te durbodhā kṛtiriha bhavadvismṛtipatham
yato jātaḥ sāksādgururapi sa nandīśvarapatiḥ ||133

nirānandā gāvaściraṁupasṛtā dūṣaṅkulaiḥ
kharāyante sadyo raghutilaka govardhanataṭiḥ |
virādhatvaṁ ghoṣo vrajati bhavadīyapraṇasanā-
didānīm māricaḥ sphuṭamiha narīṇarti paritaḥ ||134

prasannaḥ kālo.ayaṁ punarudayituṁ rāsabhajanai-

rvilāsinn adyāpi sphuṭamanaparādhā vayamapi |
vitanvānaḥ kāntim vapuṣi śaradākāśavalitām
kṛto na tvam sīradhvaja bhajasi vṛndāvanamidam ||135

na rāgaṁ sarvajña kvacidapi vidhatte ratipatim
muhurdveṣṭi drohaṁ kalayati balādiṣṭavidhaye |
ciraṁ dhyānāsaktā nivasati sadā saugatarati-
stathāpyasyām haṁho sadayahṛdaya tvam na dayase ||136

parikleśamlecchān samadamadhupālī madhurayā
nikṛntatrontapraṇayakalikākhaḍgalatayā |
tvamāsīnaḥ kalkinniha caturagopāhitaratiḥ
sadeśam kurvīthāḥ pratimuditavīrādhikamidam ||137

iti premodghātasamputitavaco bhaṅgirakhilam
tvamāvedya klidyan mukhaparisaro locanajalaiḥ |
tato govindasya prativacanamādhvikapadapī-
mupāsīno drgbhyām kṣaṇamavadhīthāḥ khagapate ||138

praṇetavyo dṛṣṭeranubhavapatham nandatanayo
vidheyo gopīnām bhuvanamahitānāmupakṛtiḥ |
iyam yāmairgamyā catura mathurāpi tricaturai-
riti dvaidham nāntaḥ kalaya kalahamsikulapate ||139

apūrvā yasyāntarvilasati mudā sāralaruci-
rvivektum śakyete sapadi milite yena payasī |
katham kāraṁ yukto bhavatu bhavatastasya kṛtinā
vilambaḥ kādambīramaṇa mathurāsaṅgamavidhau ||140

prapannaḥ premāṇam prabhavati sadā bhāgavatabhāk
parācīno janmāvadhibhavarasādbhaktimadhuraḥ |
ciraṁ ko.apī śrīmān jayati viditaḥ śākaratayā
dhurīṇo dhīrāṇāmadhidharaṇi vaiyāsakiriva ||141

rasānāmādhārairaparicitadoṣaḥ sahrdayai-
rmurārāteḥ kṛdānividaghaṭanārūpamahitaḥ |
prabandho.ayam bandhorakhilajagatām tasya sarasām
prabhorantaḥ sāndrām pramadalaharīm pallavayatu ||142